

Ο ΜΑΝΩΛΗΣ ΠΑΤΗΝΙΩΤΗΣ είναι αναπληρωτής καθηγητής στο Τμήμα Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης του Πανεπιστημίου Αθηνών και Σύμβουλος Καθηγητής στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Πτυχιούχος του Φυσικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Αθηνών (1990).

Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (M.Sc.) από το Πρόγραμμα Φιλοσοφίας και Ιστορίας της Επιστήμης και της Τεχνολογίας του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου (1997).

Διδάκτορας του τμήματος Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης του Πανεπιστημίου Αθηνών. Τίτλος διδακτορικής διατριβής: *Απόπειρες διαμόρφωσης επιστημονικού λόγου στον ελληνικό χώρο του 18^{ου} αιώνα. Αρχές της φυσικής φιλοσοφίας στο έργο του Ευγένιου Βούλγαρη και του Νικηφόρου Θεοτόκη* (2001).

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ

Ιστορία των επιστημών στον ευρωπαϊκό χώρο του 17^{ου} και 18^{ου} αιώνα.

Επιστημονικός λόγος και πολιτισμικό πλαίσιο.

Η οικειοποίηση της φυσικής φιλοσοφίας του 18^{ου} αιώνα από τους λογίους της ευρωπαϊκής περιφέρειας.

Ηλεκτρονική επεξεργασία και οργάνωση ιστορικών αρχείων. Χρήσεις της υπολογιστικής τεχνολογίας στην αναπαράσταση της ιστορικής πληροφορίας.

ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ

1996-97: Υποτροφία του ιδρύματος Ryoichi Sasakawa Young Leaders Fellowship Fund (Sylff) για τις ανθρωπιστικές επιστήμες.

2001-2002: Postdoctoral Fellow στο Dibner Institute for the History of Science and Technology στο Cambridge της Μασαχουσέτης. Αντικείμενο έρευνας: «Η φυσική φιλοσοφία του 18^{ου} αιώνα και οι διαδικασίες ενσωμάτωσής της σε ποικίλα πολιτισμικά περιβάλλοντα στην κεντρική Ευρώπη και τα Βαλκάνια».

Σεπτέμβριος 2007-Φεβρουάριος 2008: Visiting Scholar στο Max Planck Institute for the History of Science στο Βερολίνο. Αντικείμενο έρευνας: «Μια νέα θεώρηση των σχέσεων κέντρου-περιφέρειας: Η ελληνική επιστήμη του 18ου αιώνα». Η έρευνα αποτέλεσε μέρος του προγράμματος «The Globalization of Knowledge and its Consequences» που συντονίζεται από το Max Planck Institute και το Freie Universität του Βερολίνου.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

Προπτυχιακά Μαθήματα

Επιστημονική Επανάσταση

Εισαγωγή στην Ιστοριογραφία της Επιστήμης

Ελληνική Επιστήμη στους Νεότερους Χρόνους

Ιστορία των Επιστημών και των Τεχνικών στους Νεότερους Χρόνους (18^{ος} – 20^{ος} αιώνας)

Μεταπτυχιακά Μαθήματα και Σεμινάρια

Θεωρία της Επιστήμης

Επιστήμες και Διαφωτισμός

Επιστήμες και Τεχνολογία στην Ευρωπαϊκή Περιφέρεια

Νευτωνισμός

Μαθήματα στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Οι Επιστήμες της Φύσης και του Ανθρώπου στην Ευρώπη (κύκλος σπουδών: Ευρωπαϊκός Πολιτισμός)

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Μηχανισμοί μετακένωσης των επιστημονικών ιδεών στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα. Τμήμα Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης του Πανεπιστημίου Αθηνών. Διάρκεια του προγράμματος: Ιανουάριος 1996 – Δεκέμβριος 1997.

Καταγραφή και αποτίμηση Ιστορικού Βιομηχανικού Εξοπλισμού. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών και Υπουργείο Βιομηχανίας. Διάρκεια του προγράμματος: Δεκέμβριος 1995 – Σεπτέμβριος 1996.

Ελληνομνήμων. Τμήμα Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης. Στόχος του προγράμματος ήταν ο εντοπισμός, η μικροφωτογράφιση, η ψηφιοποίηση και η δημιουργία ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης με όλα τα έντυπα και χειρόγραφα βιβλία που γράφτηκαν στην ελληνική γλώσσα από το 1600 μέχρι το 1821 και αναφέρονται στις Φυσικές επιστήμες, τα Μαθηματικά και τη Φιλοσοφία.

Ανθέμιον. Υλοποιήθηκε από συνεργασία ερευνητικών φορέων και πανεπιστημιακών ιδρυμάτων. Στόχος του προγράμματος ήταν ο εντοπισμός, η φωτογράφιση και η ψηφιοποίηση των τεκμηρίων που αφορούν τη ζωή των ελληνικών κοινοτήτων της Κωνσταντινούπολης. Το σύνολο του υλικού καταχωρήθηκε σε βάση δεδομένων και είναι διαθέσιμο για περαιτέρω ερευνητική αξιοποίηση. Διάρκεια του προγράμματος: Ιανουάριος 1996 – Ιούλιος 1998.

Ανθεμούσα: Ολοκληρωμένο σύστημα ψηφιοποίησης και ηλεκτρονικής αρχειοθέτησης ιστορικών τεκμηρίων εικόνας και ήχου του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών. Το πρόγραμμα αποτελεί συνέχεια του ερευνητικού έργου *Ανθέμιον* και περιλαμβάνει την

ολοκλήρωση της συλλογής υλικού στον ελληνικό χώρο, καθώς και την τελική ηλεκτρονική επεξεργασία και ταξινόμηση του συνόλου των τεκμηρίων στη βάση δεδομένων. Διάρκεια του προγράμματος: Ιανουάριος 1998 – Αύγουστος 2000.

Κάτοπτρον Ελληνικής Φιλοσοφίας και Επιστήμης: Πληροφορικό σύστημα για την ενοποίηση, τη διαχείριση και την πρόσβαση στο ελληνικό ιστορικό υλικό για την φιλοσοφία, τις επιστήμες και την εκπαίδευση για το διάστημα 1453-1821. Στόχος του προγράμματος ήταν η δημιουργία ενός ενοποιημένου πληροφορικού συστήματος για η οργάνωση των ιστορικών πληροφοριών και του πρωτογενούς υλικού που αφορούν την ελληνική φιλοσοφία και τις επιστήμες των νεότερων χρόνων· επίσης η ηλεκτρονική αποδελτίωση (OCR) των τεκμηρίων και η δημιουργία του πρώτου ιστορικού λεξικού, που θα καταγράφει την εμφάνιση και τη μορφοποίηση της επιστημονικής και φιλοσοφικής ορολογίας στην ελληνική γλώσσα. Διάρκεια του προγράμματος: Σεπτέμβριος 2003 – Φεβρουάριος 2006.

Ιστορικό Ευρετήριο Ελληνικών Επιστημονικών Όρων. Στόχος της μελέτης είναι η αξιοποίηση της τεχνογνωσίας και της ερευνητικής εμπειρίας που αποκτήθηκε στο πλαίσιο των ερευνητικών προγραμμάτων *Ελληνομνήμων* και *Κάτοπτρον*, προκειμένου να δημιουργηθεί ένα ευρετήριο, το οποίο θα περιλαμβάνει τους επιστημονικούς όρους που απαντούν στα ελληνικά επιστημονικά και φιλοσοφικά βιβλία του 17^{ου} και του 18^{ου} αιώνα. Η έμφαση στην παρούσα έρευνα δίνεται στη δημιουργία ειδικού λογισμικού που θα επιτρέψει την αυτοματοποίηση της αναζήτησης στο σώμα των ψηφιοποιημένων εγχειριδίων και τη δημιουργία μιας βάσης δεδομένων που θα περιλαμβάνει όλες τις περιπτώσεις εμφάνισης των εξεταζόμενων όρων. Διάρκεια του προγράμματος: Ιανουάριος 2008 – Δεκέμβριος 2008.

Δίκτυα Γνώσης στην Περιφέρεια της Ευρώπης. Στόχος του προγράμματος είναι να μελετήσει τη διακίνηση της επιστημονικής γνώσης κατά μήκος των δικτύων γνώσης, εστιάζοντας στο ρόλο που έπαιξαν οι τοπικοί πολιτισμικοί και πνευματικοί παράγοντες στο μετασχηματισμό και την αφομοίωση αυτής της γνώσης στην περιφέρεια της Ευρώπης. Το χρονικό εύρος της μελέτης καλύπτει την περίοδο από το 17^ο μέχρι τις αρχές του 19^{ου} αιώνα και ο χώρος στον οποίο δίνεται ιδιαίτερη έμφαση είναι οι χώρες της νότιας Ευρώπης. Διάρκεια του προγράμματος: Φεβρουάριος 2005 – Φεβρουάριος 2011.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΩΝ

1. Μονογραφία

Μανώλης Πατηνιώτης, *Στοιχεία Φυσικής Φιλοσοφίας: Ο ελληνικός επιστημονικός στοχασμός τον 17^ο και 18^ο αιώνα*, Gutenberg, Αθήνα 2013.

2. Ερευνητικές δημοσιεύσεις

Κώστας Γαβρόγλου, Μανώλης Πατηνιώτης, «Η ρήξη που δεν έγινε: Επιστήμες και αρχαία ελληνική σκέψη στον ελλαδικό χώρο κατά το 18^ο αιώνα», *Σύγχρονα Θέματα*, Δεκέμβριος 1997, 64: 88-92.

Dimitris Dialetis, Kostas Gavroglu, Manolis Patiniotis, «Sciences in the Greek Speaking

- Regions during the 17th and 18th Centuries. The process of appropriation and the dynamics of reception and resistance», στο Kostas Gavroglu (επιμέλεια), *The Sciences in the European Periphery During the Enlightenment*, Kluwer Academic Publishers [σειρά *Archimedes*], Dordrecht 1999, 41-71.
- Μανώλης Πατηνιώτης, «Όταν ο Ευγένιος Βούλγαρης προλογίζει τον Θεόφιλο Κορυδαλλέα», *Νεύσις*, 1999, 8: 171-174.
- Μανώλης Πατηνιώτης, «Βιβλία γεωγραφίας στον ελλαδικό χώρο κατά την προεπαναστατική περίοδο», *Γεωγραφίες* 2001, 1: 120-126.
- Kostas Gavroglu and Manolis Patiniotis, «Patterns of Appropriation in the Greek Intellectual Life of the 18th Century: A Case Study on The Notion of Time», στο Abhay Ashtekar, Robert Cohen, Don Howard, Jürgen Renn, Sahotra Sarkar, Abner Shimony (επιμέλεια), *Revisiting the Foundations of Relativistic Physics: Festschrift in Honor of John Stachel*, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht 2003, 569-591.
- Manolis Patiniotis, «Scientific Travels of the Greek Scholars in the 18th Century», στο Ana Simões, Ana Carneiro, Maria Paula Diogo (επιμέλεια), *Travels of Learning. A Geography of Science in Europe*, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht 2003, 49-77.
- Μανώλης Πατηνιώτης, «Ανατέμνοντας την αιωνιότητα: Η έννοια του χρόνου στη φυσική φιλοσοφία του Ευγένιου Βούλγαρη», *Δευκαλίων* 2004, 22: 95- 125.
- Μανώλης Πατηνιώτης, «Εκλεκτικές συγγένειες: Ευγένιος Βούλγαρης και Θεόφιλος Κορυδαλλέας», *Δελτίο Αναγνωστικής Εταιρείας Κερκύρας* 2004, 26: 27-78.
- Μανώλης Πατηνιώτης, «Οι Pestiferae Questiones του Κυρίλλου Λουκάρεως και η ανάδυση του κορυδαλικού προγράμματος» στα πρακτικά του συνεδρίου *Βυζάντιο-Βενετία-Νεότερος Ελληνισμός. Μια περιπλάνηση στον Κόσμο της Ελληνικής Επιστημονικής Σκέψης* (επιμέλεια Γ. Ν. Βλαχάκης, Θ. Νικολαΐδης), Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Αθήνα 2004, 211-244.
- Μανώλης Πατηνιώτης, «Με αφορμή μια άτοπη συνάντηση: Προς την οικοδόμηση ενός ιστοριογραφικού προγράμματος στην ιστορία της επιστήμης», στα πρακτικά της 1^{ης} Επιστημονικής συνάντησης του Τομέα Μεσαιωνικών και Νέων Ελληνικών Σπουδών του Τμήματος Φιλολογίας του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με θέμα *Τα άφθονα σχήματα του παρελθόντος. Ζητήσεις της πολιτισμικής ιστορίας και της θεωρίας της λογοτεχνίας*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2004, 349-360.
- Μανώλης Πατηνιώτης, «Τεκμήρια από τη ζωή των ελληνικών κοινοτήτων της Πόλης: Το αρχείο της Μεγάλης Σχολής», στα πρακτικά του Επιστημονικού Συμποσίου *Η Μεγάλη του Γένους Σχολή: Ιστορία και Προσφορά*, Εταιρεία Μελέτης της καθ' ημάς Ανατολής, Αθήνα 2004, 301-321.
- Μανώλης Πατηνιώτης, «Αρίσταρχος και Κοπέρνικος: Η ιστορία μιας υποσημείωσης» στο Α. Σφοϊνή (επιμέλεια), *Καλοκαιρινές Σαμιακές Συναντήσεις*, Μουσείο Φυσικής Ιστορίας Αιγαίου – Ίδρυμα Κ. και Μ. Ζημάλη, Αθήνα 2004, 13-25.
- Manolis Patiniotis, «Textbooks at the Crossroads: Scientific and philosophical textbooks in 18th century Greek education», *Science and Education* 2006, 15: 801-822.
- José Ramón Bertomeu-Sánchez, Antonio García-Belmar, Anders Lundgren, & Manolis Patiniotis, *Scientific and Technological Textbooks in the European Periphery*. Εισαγωγή και επιμέλεια αφιερώματος στο περιοδικό *Science and Education* 2006, 15. Το αφιέρωμα περιλαμβάνει τα ακόλουθα κείμενα:
Antonio Garcia-Belmar, José Ramón Bertomeu-Sánchez, Anders Lundgren, & Manolis Patiniotis, «Introduction: Scientific and Technological Textbooks in the European Periphery», σελ. 657-665.
Bernadette Bensaude Vincent, «Textbooks on the Map of Science Studies», σελ. 667-670.

- Ana Carneiro, Maria Paula Diogo, & Ana Simões, «Communicating the New Chemistry in 18th Century Portugal: Seabra's *Elementos de Chimica*», σελ. 671-692.
- José Ramón Bertomeu-Sánchez & Antonio García-Belmar, «Pedro Gutiérrez Bueno's Textbooks: Audiences, Teaching Practices and the Chemical Revolution», σελ. 693-712.
- Raffaella Seligardi, «Views of Chemistry and Chemical Theories: A Comparison between Two University Textbooks in the Bolognese Context at the Beginning of the 19th Century», σελ. 713-737.
- Anja Skaar Jacobsen, «Propagating Dynamical Science in the Periphery of German *Naturphilosophie*: H. C. Ørsted's Textbooks and Didactics», σελ. 739-760.
- Anders Lundgren, «The Transfer of Chemical Knowledge: The Case of Chemical Technology and its Textbooks», σελ. 761-778.
- Gábor Palló, «Encyclopedia as Textbook», σελ. 779-799.
- Manolis Patiniotis, «Textbooks at the Crossroads: Scientific and Philosophical Textbooks in 18th Century Greek Education», σελ. 801-822.
- Georgia Petrou, «Translation Studies and the History of Science: The Greek Textbooks of the 18th Century», σελ. 823-840.
- Irina Gouzevitch, «The Editorial Policy as a Mirror of Petrine Reforms : Textbooks and Their Translators in Early 18th Century Russia», σελ. 841-862.
- Kathryn M. Olesko, «Science Pedagogy as a Category of Historical Analysis: Past, Present, and Future», σελ. 863-880.
- Μανώλης Πατηνιώτης, *Έθνος, επιστήμη, ταυτότητες. Η ιστοριογραφία της επιστήμης στην περιφέρεια της Ευρώπης*. Εισαγωγή και επιμέλεια αφιερώματος στο περιοδικό *Νεύσις* 2006, 15. Το αφιέρωμα περιλαμβάνει τα ακόλουθα κείμενα:
 Μανώλης Πατηνιώτης, «Έθνος, επιστήμη, ταυτότητες. Η ιστοριογραφία της επιστήμης στην περιφέρεια της Ευρώπης», σελ. 3-16.
- Ana Simões, Ana Carneiro, Maria Paula Diogo, «Η ιστοριογραφία της επιστήμης στην Πορτογαλία μέσα από τη μελέτη τεσσάρων πηγών του 20^{ού} αιώνα», μετάφραση Α. Σπανάκη, σελ. 17-39.
- Berna Kılınc, «Η Ιστορία της Επιστήμης ως Πολιτιστικό Πρόγραμμα», μετάφραση Μ. Πατηνιώτης, σελ. 40-49.
- Agustí Nieto-Galan, «Η ιστορία της επιστήμης στην Ισπανία. Το αυτοκρατορικό παρελθόν, οι περιφέρειες και η συγκρότηση του σύγχρονου κράτους», μετάφραση Μ. Πατηνιώτης, σελ. 50-74.
- Ernst Homburg, «Όρια και ακροατήρια των εθνικών ιστοριών της επιστήμης. Σκέψεις με αφορμή την ιστορία της επιστήμης και της τεχνολογίας στην Ολλανδία», μετάφραση Α. Σπανάκη, σελ. 75-109.
- Manolis Patiniotis, «Periphery reassessed: Eugenios Voulgaris converses with Isaac Newton», *British Journal for the History of Science* 2007, 40: 471-490.
- Μανώλης Πατηνιώτης, «Ευσεβής επιστήμη: Ο Νεύτωνας στην Ορθόδοξη Ανατολή του 18^{ου} αιώνα» στα πρακτικά της συνάντησης *Ορθοδοξία, Έθνος και Ιδεολογία, Σχολή Μωραΐτη*, Αθήνα 2007, 63-81.
- Kostas Gavroglu, Manolis Patiniotis, Faidra Papanelopoulou, Ana Simões, Ana Carneiro, Maria Paula Diogo, José Ramón Bertomeu Sánchez, Antonio García Belmar, Agustí Nieto-Galan, «Science and Technology in the European Periphery: Some historiographical reflections», *History of Science* 2008, xlv: 153-175.
- Manolis Patiniotis, «Origins of the Historiography of Modern Greek science», *Nuncius* 2008, 23: 265-289.
- Μανώλης Πατηνιώτης, Βαρθάρα Σπυροπούλου, «“Της εντελεχούς μελέτης το μοχθηρόν και επίπονον”. Ο μεταφραστής Ευγένιος Βούλγαρης» στα πρακτικά του Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου *Ευγένιος Βούλγαρης* (επιμέλεια Ε. Αγγελομάτη-Τσουγκαράκη), Ιόνιο Πανεπιστήμιο-Εκδόσεις Κανάκη, Αθήνα 2009, 347-366.
- Manolis Patiniotis, «Eclecticism and Appropriation of the New Scientific Methods by the Greek-speaking Scholars in the Ottoman Empire» στο Feza Günergun, Dhruv Raina (επιμέλεια), *Science between Europe and Asia: Historical Studies on the Transmission, Adoption and Adaptation of Knowledge*, Springer, Dordrecht-Heidelberg-London-New

York 2011, 193-206.

Manolis Patiniotis and Kostas Gavroglu, «The Sciences in Europe: Transmitting centers and the appropriating peripheries» στο Jürgen Renn (επιμέλεια) *The Globalization of Knowledge in History*, Max Planck Research Library for the History and Development of Knowledge, Studies 1, Berlin 2012 (Edition Open Access), 321-343.

Manolis Patiniotis, «Between the local and the global: History of science in the European periphery meets post-colonial studies», *Centaurus* 2013, 55: 361–384.

Pedro M. P. Raposo, Ana Simões, Manolis Patiniotis and José Ramón Bertomeu-Sánchez, «Moving Localities and Creative Circulation: Travels as Knowledge Production in 18th-Century Europe», *Centaurus* 2014, 56: 167–188.

Manolis Patiniotis and Kostas Gavroglu, «The Reception of Newtonianism in the Greek-speaking regions of the 18th century» στο Scott Mandelbrote and Helmut Pulte (eds.), *The Reception of Isaac Newton in Europe*, Continuum (υπό δημοσίευση).

3. Λήμματα σε Λεξικά και Εγκυκλοπαίδειες

«Ρήγας Βελεστινλής» (1998), «Ευγένιος Βούλγαρης» (2001 με τη Β. Σπυροπούλου), «Νικηφόρος Θεοτόκης» (2001): Βιογραφικές καταχωρίσεις στην ψηφιακή βιβλιοθήκη *Ελληνομνήμων*.

«Boltzmann, Ludwig» (2003): Βιογραφική καταχώριση στο *Oxford Companion to the History of Modern Science* (επιμέλεια J.L. Heilbron), Oxford University Press, Oxford-New York, σελ. 105-106.

«Newtonianism» (2005): στο *New Dictionary of the History of Ideas* (γενική επιμέλεια Maryanne Horowitz), Charles Scribner's Sons, Detroit, τόμ. 4, σελ. 1632-1638.

4. Βιβλιοκρισίες, βιβλιοπαρουσιάσεις

Κριτική επισκόπηση του τόμου Celina A. Lértora Mendoza, Efthymios Nicolaïdis and Jan Vandersmissen (editors), *The Spread of the Scientific Revolution in the European Periphery, Latin America and East Asia*. Proceedings of the XXth International Congress of History of Science (Liège, 20-26 July 1997), volume V. Turnhout, Belgium: Brepols Publishers, 2000. *Annals of Science*, 60 (2003), 455-458.

«Νέες τάσεις στην ιστοριογραφία της επιστήμης», εφημ. η *Αυγή*, ένθετο «Αναγνώσεις», 29/01/2006. Προδημοσίευση από το θεματικό αφιέρωμα του περιοδικού *Νεύσις* με τίτλο «Έθνος, επιστήμη, ταυτότητες: Η ιστοριογραφία της επιστήμης στην περιφέρεια της Ευρώπης».

«Στο μυαλό του Αϊνστάιν», εφημ. *Το Βήμα*, ένθετο «Βιβλία», 2/7/2006. Παρουσίαση του βιβλίου των Θ. Αραμπατζή, Κ. Γαβρόγλου (επιμέλεια), *Ο Αϊνστάιν και η Σχετικότητα: Ιστορικές Μελέτες*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2006.

Κριτική επισκόπηση του τόμου Ekmeleddin Ihsanoğlu, *Science, Technology and Learning in the Ottoman Empire. Western influence, local institutions, and the transfer of knowledge*, Aldershot, Hampshire: Ashgate, Variorum Collected Studies Series, 2004. *Nuncius*, 21 (2006), 435-436.

«Ήταν όντως σκοτεινός ο Μεσαίωνας;», εφημ. η *Αυγή*, ένθετο «Αναγνώσεις», 21/01/2008. Παρουσίαση του βιβλίου του Pierre Duhem, *Σώζειν τα Φαινόμενα*, (εισαγωγή, μετάφραση, επιμέλεια Δημήτρης Διαλέτης, Γιάννης Χριστιανίδης), Νεφέλη, Αθήνα 2007.

«Κάπνισμα και Διαφωτισμός», εφημ. η *Αυγή*, ένθετο «Αναγνώσεις», 3/4/2011. Με

αφορμή το βιβλίο του Isaiah Berlin, *Το στρεβλό υλικό της ανθρωπότητας*, (μτφρ. Γ. Μερτίκας, επιμ. Γ. Λυκιαρδόπουλος), Κριτική, Αθήνα 2004.

Κριτική επισκόπηση του τόμου Avner ben-Zaken, *Cross-Cultural Scientific Exchanges in the Eastern Mediterranean, 1560-1660*, Baltimore: The Johns Hopkins University Press, 2010. *ICON: The Journal of the International Committee for the History of Technology*, 18 (2012), 235-237.

5. Εκπαιδευτικά συγγράμματα

Μέλος της συγγραφικής ομάδας του βιβλίου *Αξιολόγηση των μαθητών της Γ' Τάξης του Ενιαίου Λυκείου στο μάθημα Γενικής Παιδείας Ιστορία των Επιστημών και της Τεχνολογίας*, ΥΠΕΠΘ, Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, Αθήνα 2000.

Μανώλης Πατηνιώτης, «Νεύτων και Νευτωνισμός στην Ευρώπη του 18^{ου} αιώνα» στον τόμο *Κείμενα Ιστορίας και Φιλοσοφίας των Επιστημών*, διδακτικό εγχειρίδιο για τη Θεματική Ενότητα «Επιστήμες της φύσης και του ανθρώπου στην Ευρώπη» του προγράμματος *Σπουδές στον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό*, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα 2008, 39-54.

Μανώλης Πατηνιώτης, «Ο αριστοτελισμός στα χρόνια του Γαλιλαίου» στο συλλογικό τόμο *Η δίκη του Γαλιλαίου, Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία*, Αθήνα 2011, 53-74.

Μανώλης Πατηνιώτης, «Λογικός θετικισμός» στο Α. Μπαλτάς, Κ. Στεργιόπουλος, *Φιλοσοφία και Επιστήμες στον εικοστό αιώνα*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2013, 229-251.

MISCELLANEA

Μέλος των επιστημονικών εταιρειών: The British Society for the History of Science, The History of Science Society (Η.Π.Α.) και European Society for the History of Science.

Ιδρυτικό μέλος της ομάδας S.T.E.P. (Science and Technology in the European Periphery). Το S.T.E.P. είναι μια διεθνής ερευνητική ομάδα που ασχολείται με θέματα Ιστορίας της Επιστήμης και της Τεχνολογίας. Το κύριο αντικείμενό της είναι η μελέτη των διαδικασιών ανταλλαγής επιστημονικών γνώσεων μεταξύ κέντρου και περιφέρειας στον ευρωπαϊκό χώρο από το 16^ο μέχρι το 19^ο αιώνα. Το S.T.E.P. ιδρύθηκε το Μάιο του 1999 στην Βαρκελώνη και συγκεντρώνει ερευνητές από πανεπιστήμια και ερευνητικά ιδρύματα της Δανίας, της Σουηδίας, της Φινλανδίας, της Ρωσίας, της Τουρκίας, της Ελλάδας, της Ιταλίας, της Ισπανίας, της Πορτογαλίας, της Ιρλανδίας, του Βελγίου και άλλων χωρών.